

Хранислав Ракић,
Музејски и педагошки саветник
историчар
Лесковац

УДК 070:37
070 МИ

ГИМНАЗИЈСКИ ЧАСОПИС “МИ”

Апстракт: Још у периоду између два светска рата у лесковачким средњим школама, поред редовних наставних активности, ученици су уз помоћ професора и наставника организовале секције из различитих наставних предмета на којима су додатно задовољавали своја интересовања за одређене области науке и уметности. У оквиру литерарних секција сами су се опробавали у писању поезије и прозе и обради задатих тема. Средњошколци Лесковца су после Другог светског рата, почетком 1950-их године покренули часопис *Искра*, који је после два броја преименован у *Лесковачки средњошколац*.

Лесковачки гимназијалци покренули су 1979. године свој часопис *МИ* у коме су, поред својих литерарних радова, објављивали и одређене вести о успесима ученика на разним такмичењима, али и уопште о раду школе. Неки од бројева часописа *МИ* посвећивани су значајним годишњицама које су обележаване у школи.

Кључне речи: Лесковац, школство, секције, ученичко стваралаштво, Гимназија, Часопис *МИ*

Средњошколска (гимназијска) омладина Лесковца, поред савладавања наставног плана и програма, своје знање и умеће између два светска рата стицала је и развијала у оквиру секција које су организоване при школи. Постојале су следеће секције: Литерарна дружина „Вуловић“, Коло трезвене младежи „Ђурђевак“, Подружница Феријалног савеза, Подмладак Јадранске страже, Подмладак Аеро-клуба „Наша крила“ и друге.

После Другог светског рата при Гимназији су постојале и научне групе егзактних наука (Математика, Хемија, Физика и друге). Ове научне групе бавиле су се мање-више познатом проблематиком, али је и на њима било интересантних расправа. Своје слободарске идеје средњошколци су испољавали, потврђивали и развијали и укључивањем у рад ових секција.

Рад литерарне секције Више мешовите гимназије је био запажен и у јавности. О њеном добром и корисном раду *Наша реч* је записала: „Није редак случај да се измена мишљења пренесе, у жару борбе која храни стално борбено расположење дискусаната. И што је интересантно у тим моментима, када се распламса таква дискусија, право је уживање слушати.

И поред све различитости мишљења, ипак постоји нешто што је, што сви прихватају, сви одобравају, са чиме се сви слажу и тако тече дискусија на литерарним састанцима.

Средњошколци су после Другог светског рата више пута покушавали да организују посебан средњошколски лист и то су остварили почетком јуна 1952. године, када је изашао четврти број средњошколског листа „Лесковачки средњошколац“. Прва два листа изашла су под називом „Искра“, док су мајски и јунски изашли под називом „Лесковачки средњошколац“.

Заједница ученика је преко разредних одељењских заједница учествовала у решавању свих питања из живота и рада школе. Заједница ученика је предложила да у Школи буду заступљено више секција, као: биолошка, друштвених наука, страних језика, младих физичара, математичара и друге, и за сваку област је задужен предметни наставник, а за школски часопис „МИ“ задужени су Радмило Митровић, Душан Тошић, Радомир Ђекић и пет ученика.

Средином јануара 1989. године на Образовно-васпитном већу покренута је иницијатива за поновно излажење часописа гимназијалаца „МИ“, који је претходно припремио Актив за српскохрватски језик.

Часопис „МИ“ почео је да излази 1979. године и после десетог броја преостао је да излази.

Први обновљени број часописа лесковачких гимназијалаца „МИ“ поново је изашао 1989. године, после деветогодишње паузе. Ученици и професори школе одлучили су да у овој години, када се обележавало 600 година од Косовске битке, јубилеј Доситеја Обрадовића и 110 година постојања и успешног рада школе, поново покрену средњошколски часопис „МИ“ који је од 1970. до 1980. године одражавао дух, знање и умење генерација ученика.

Нова серија часописа „МИ“ у само једном делу је имала промењену концепцију, јер су од овог броја па надаље били представљени бивши ученици који су постигли одређене успехе. Овај број листа ученика новинарског смера лесковачке Гимназије, условљен скромним техничким могућностима, ипак, не само садржајем већ и графичким обликом – привлачио је пажњу. Текстови су били актуелни, новинарски прецизно рађени, обухватили су широк спектар тема, а били су заступљени сви новинарски жанрови, не само илустрације већ и начин пласмана текстова (двостубачни прелом). У импресуму стоји: „Овај билтен припремили су ученици IV/1 новинарског смера. Излази једном годишње, на Дан школе. Главни и одговорни уредник Бојан Стојановић, Редакцијски колегијум чине: Јован Јовановић и Саша Станковић, новинари, уредница Марина Николић, лектори Душан Грујић и Владимир Гугл, технички уредник Горица Тодоровић, Ивана Николић и Снежана Гичић, технички секретари, и Наташа Раденовић, илустратор.

Поводом Дана школе расписан је конкурс за најбољу причу, песму и фографију, које би биле објављене у часопису „МИ“. За текст конкурса била је задужена Снежана Николић, а избор најбоље фотографије извршили су Душан Поповић, Зорица Стојковић и Милорад Милићевић. На овом конкурсу поводом Дана школе прву награду за песму добио је ученик првог разреда Александар Ничић за песму „Срце моје“, другу награду за песму добиле су песме „Земља умире“ и „Такве се ствари догађају“ ученице првог разреда Јелене Јанковић, а трећу награду за песму „Понекад“ добила је ученица III разреда Драгана Јанковић. Ове песме су и новчано награђене и објављене су у часопису „МИ“.

После једногодишње паузе, часопис лесковачких гимназијалаца „МИ“ поново се појавио као двоброј (4-5) за 1992. и 1993. годину. Захваљујући помоћи спонзора „Невене“ и „Наше речи“, традиција је настављена. У овом двоброју су забележени велики успеси ученика на републичком плану: треће место на републичком конкурс о Иви Андрићу и треће место екипе Гимназије у квиз-такмичењу Музичке омладине Србије о Моцарту. У уводном тексту стоји: „Е, те озбиљне економске тешкоће са којим се сви у целини, па и просвета, сусрећу, разлог су да часопис „МИ“ издамо као двоброј. Важно је сачувати традицију (због оних бољих времена која ће свакако доћи) када ћемо часопис поново издавати сваке године и када нећемо бринути о томе хоћемо ли га штампати на четири или осам штампарских табака. А у нашој школи, сведоци смо тога, догађало се много тога што заслужује пажњу и за шта би, да би било забележено, било потребно много више простора него што нам сада у часопису „МИ“ стоји ма располагању. Али и у овим тешким временима и то је довољно да покажемо да радимо, часопис „МИ“ издајемо у јануару, поводом прославе Светог Саве, школске славе. И да у нашем часопису и надаље буде места за све некадашње ђаке ове школе који су постигли резултате у послу којим се баве, као и све резултате и успехе у стваралаштву генерација које су сада у школским клупама.“

Поводом Дана Светог Саве, чланови ликовне секције организовали су изложбу у холу Гимназије, а школска заједница издала је лист „локал“ хумористичког садржаја и нови број часописа „МИ“. Значајан догађај у животу школе била је појава збирке песама ученице Милене Стојановић, коју је штампала Гимназија и организовала врло успешну промоцију.

Због проблема око грејања, школски распуст 1994/1995. године био је продужен. Није 1994. године слављен Дан „Светог Саве“, нити је издат часопис „МИ“. Крајем јануара почео је да се примењује програм економског опоравка земље.

Поред бројних манифестација, поводом обележавања Дана школе, априла 1997. први пут је извршена промоција часописа „МИ“ у присуству

истакнутих личности културног, просветног и политичког живота града Лесковца. Потврђен је квалитет часописа и похваљено то што даје могућности младим ствараоцима да искажу своје књижевне таленте и спремност да се баве научним истраживањима. Организована је и изложба ликовних радова ученика и уприличена посета селу Зелетову у коме је рођен Станимир Вељковић Зеле, чије је име школа у то време носила. Положено је и цвеће на Зелетову бисту у дворишту школе. Ученици Гимназије „Станимир Вељковић Зеле“ увек су били веома заинтересовани за културна збивања у граду.

Часопис „МИ“ био је посвећен најбољим љубавним песмама Десанке Максимовић, а садржину часописа припремила је заједница III одељења.

Географска секција 1999. године почела је рад на припремама за теренско истраживање водосистема „Барје“. После тог теренског рада, уследила је репортажа о Водосистему „Барје“ штампана у часопису „МИ“.

Часопис „МИ“ 1999. године изашао је из штампе са доста закашњења; било је потребно уложити много напора да се прикупе потребна средства за штампање. У уређењу овог броја учествовали су ученици друге фазе усмереног образовања у оквиру делатности у области културе и јавног информисања, преводилачке, архивско-музејске струке и природно-техничке службе, који су својим радовима у оквиру професионалне праксе практично демонстрирали стечена знања и умења. Највише су уложили напора и труда ученици и новинари – сарадници Зоран Ракић и Драган Тасић. Нови број часописа „МИ“ био је нешто другачије конципиран него ранији бројеви. Представљени су ученици, њихова литерарна и ликовна остварења, приказане слике њихових интересовања, не само за стицање знања већ и младим људима својствена трагања за новим хоризонтима, новим искуствима, новим сазнањима из дубоке ризнице људског духа и свакодневног живота. Донет је и избор радова ранијих генерација ученика, литерарног и републичког значаја.

Средњошколски часопис „МИ“ поводом Дана школе нас информисе које су све активности заступљене, а поводом Дана „Светог Саве“ директорка Драгана Цветановић, после интонирања химне, обратила се скупу. У одвиру прославе Светског дана језика Наташа Томић, професор српског језика и књижевности, приредила је веома запажен рад под називом: „Фрагменти о језику и писмима“. Поводом Светског дана језика, 20. септембра 2013. ученици првог разреда, у сарадњи са професорком српског језика Наташом Томић, организовали су пригодан програм којим су представили развој српског језика и писма. Том приликом подсетили су присутне на важност очувања српског језика и ћирилице.

Под насловом „Они су били гимназијалци“, Биљана Мичић, професор српског језика и књижевности, даје кратке податке о Николају Тимченку и

његовој активности и истиче. „Овај врсни есејиста, књижевни критичар, историчар књижевности и филозофски писац објавио је следеће књиге: *Фрагменти из историје Лесковачког позоришта 1896–1941*, *Песник и завичај*, *Фрагменти из историје Лесковачког позоришта 1970–1980*, и друге. Потом, говори о Задужбини која носи његово име, награде које се додељују и даје кратку биографију.

Школске године 2013/2014. ученици лесковачке Гимназије, у сарадњи са професорком музичке културе Емином Јовановић и професором српског језика и књижевности Владимиром Мичићем организовали су поетско-музички програм под називом „Један од оних живота инспирисан уметничким радом нашег чувеног кантаутора Ђорђа Балашевића“.

О раду Ђачког парламента Гимназије писала је Теодора Милојевић (III/1), преседник, истакавши да Ђачки парламент негује циљеве школовања и залаже се за квалитете који доприносе њиховом остварењу. Истакла је да су чланови парламента посетили Америку. Професор Александар Димитријевић одржао је предавање на коме су се ученици подробније упознали са историјом и делатношћу психотеорије. Акција која је привукла највећи број људи и дигла на ноге читаву школу у прикупљању средстава за поплављене итд.

Ученица Нина Ћирић (II/5) добила је прву награду на литерарном конкурс Друштва за српски језик и књижевност Србије за најбољи писмени задатак за тему „Вук као реформатор српске културе“; за причу „Урлик у даљини“ Исидора Јовановић (I/5) добила је прву награду на конкурс за кратку причу који је расписала Књижевна заједница „Бора Станковић“ из Врања. Нина Ћирић за рад „Савина реч одзвања кроз вечност“ добила је прву награду на литерарном конкурс расписаном поводом Савиндана на нивоу града Лесковца, а на Ликовном конкурс Наталија Радивојевић (IV/3) трећу награду. На тему „У очима мрак, а из душе бије светлост“ Лука Петковић (IV/4) добио је другу награду на литерарном конкурс друштва слепих и слабовидих особа. За тему „Бескрајни, плави круг, у њему звезда“, прву награду на расписаном конкурс Дана школе припала је Анити Станковић IV/4, а на ликовном конкурс на ову тему прва награда припала је Наталији Радивојевић.

Часопис „МИ“ био је разноврстан и имао је велики број сарадника, а међу њима су били: Емилија Николић (IV/6) са темом „Идућ учи, у векове гледа“, Данило Караџић (IV/3) „Да ли има место за емпатију у свету који се управља принципима корисности“, Алекса Станковић (II/7) „Професор“, Емилија (III/5) причом „Процес“, а Аница Брзаковић (III/5) песмом „Безимена мисао“. Ту су и песме Дина Војиновића (III/5), као и Новака Стаменковића (IV/4) и Мартине Димитријевић. Приче Анђеле Живковић (III/1), Милене Златановић (III/5), Наташе Пешић, професора математике

итд. У часопису „МИ“ објављени су преводи прича и песама на енглески и немачки. Заступљени су и аутори Анастасија Пешић (III/5), Јелена Тодоровић (IV/7) и Стефан Станковића (III/7), као и слике добитника републичких награда. На крају, уредник Владимир Мичић захваљује члановима редакције „МИ“ који су предано радили на идејном решењу новог броја часописа и који су се стрпљивошћу изборили са свим захтевима уредника.

Часопис „МИ“ лесковачких гимназијалаца издат је поводом 135. година постојања и рада Гимназије Лесковац 2015. године, као нова серија, бр. 21.

Поводом овог последњег јубилеја, директорка Драгана Цветановић обратила се ученицима и колегама следећим речима: „У години у којој обележавамо значајан јубилеј желим вам од срца још много успеха у раду. Остварени резултати на пољу науке, уметности и спорта поврда су успешног рада, али истовремено и обавеза да у време које долази настављамо да се изнова доказујемо. Само тако ћемо потврдити да наша школа није само била, већ јесте и биће једна од најзначајнијих образовних установа Србије.“

Нова серија часописа лесковачких гимназијалаца „МИ“ изашла је 2015, када се прослављала 135-годишњица постојања Гимназије. У току прославе одржана је свечана академија на којој се директорка Драгана Цветановић обратила присутнима следећим речима „Подсећање на трајање дуго стотину тридесет и пет година само потврђује важност доба које долази. Време иза нас обележио је напор да Гимназија остане оно што је од свог оснивања била путоказ – деци, расадник талената, палата знања, кормило образовање нашег краја, иницијатор многих културних и научних дешавања“. Биљана Мичић, професор српског језика и књижевности, говорила је поводом значаја обележавања 135 година постојања школе и истакла: „Много је воде протекло рекама од времена када су нашим градом прошетали први гимназијалци. Многе су се ствари до наших дана промениле. Нешто је, ипак, остало исто. Гимназија је била и остала срце нашег града, покретач и расадник талената, истински духовни центар југа Србије који је за живот и свет спремао најбоље, најодважније ученике. Зато се с поносом осврћемо на успехе које су остварили и спремно дочекујемо изазове који су пред нама. Загледани у будућност, поносимо се историјом чији смо ми део, јер част је била и остала бити препознатљив као гимназијалац.“

Ученица Мартина Димитријевић објавила је чланак поводом Дана „Светог Саве“ саопштавајући да је расписан конкурс на коме је учествовало више ученика. Учесници програма били су чланови рецитаторске и драмске секције. Поред тога, могле су се чути приче о животу и раду свеца, као и стихови песама.

У завршном делу програма промовисани су најбољи од најбољих ђака генерације, освајачи награда на републичким такмичењима у Гимназији у последњих пет година. Светосавско славље су својим присуством увеличали и бивши, пензионисани професори Гимназије.

Наташа Томић, професор арапског језика и књижевности, објавила је чланак „Живот господина Бранислава Нушића“ у коме је, поред осталог, истакла да је Б. Нушић био најплоднији српски комедиограф, мајстор хумора, духовити бунтовнички чаробњак смеха, а поводом 150 година од његовог рођења, ученици Гимназије извели су сценски приказ „Живот господина Бранислава Нушића“.

Лазар Гоцић написао је чланак „О часу историје“ у коме износи програм и учеснике обелажавања сто година од „Колубарске операције“.

Час је одржан у Камерној сали Лесковачког културног центра, а предавачи су били: Предраг Костић, капетан Војске Србије, Благица Тркуља и Божидар Стаменковић, професори историје. Чланови рецитаторске секције Никола Јовановић и Јагош Ристић казивали су стихове песама „Плава гробница“ и „Човек пева после рата“.

Циљ овог часа био је одавање поште и изражавање захвалности свим учесницима Великог рата. Лазар Ивановић пише о посети Марка Белића Марчела и промоцији његове књиге „Напет шоу“, а Далибор Ђорђевић, афористичар, даје десетак афоризама. Главни уредник средњошколског часописа „МИ“ водио је интервју под лупом али из текста се не види с ким је водио разговор.

Владан Димитријевић (III/4) председник Ђачког парламента Гимназије пише о активностима и помиње: саветовалише за младе са Центром за економику, Дан борбе против сиде, Дан борбе против трговине људима, сто година од Колубарске битке, промоцији књиге Николе Илића „Одметници на Југу Србије“, промоцији књиге Биљане Митић итд.

Драган Радовић, књижевник, са насловом „Поезија са позлатом“, пише о Бориславу Здравковићу, песнику и професору Гимназије у пензији.

Поред осталог, аутор истиче жељење што Здравковића годинама уназад нема у књижевном животу и констатује да се након „Тренутака лирике“, збирке песама из седамдесетих година прошлог века, са мало нових песама појавио. Чини му се да су касне шездесете и ране седамдесете биле године најозбиљнијих стваралачких преиспитивања Боре Здравковића и период најзначајнијег доприноса књижевној збиљи југа Србије.

У том периоду објавио је „Тренуци лирике“ и „Живот на даскама“, а негде у то време је преузео и уређивање часописа *Наше стварање*. Уз то, у лесковачкој Гимназији водио је литерарну секцију, био је председник Књижевног клуба „Глубочица“ и уредник листа лесковачких гимназијалаца „МИ“. Као да су професионално ангажовање на уређивању *Нашег стварања*, шах и боемија – омамне и чаровите страсти одвојили песника од поезије. Бора Здравковић, поетизовано промишља о животу из перспективе малих људи, пева о љубави, пише антиратну, „револуционарну“ поезију, он пева о ђачким душтвама и о успоменама на незаборавно професоровање. Он је

својим животом и делом артикулисао својеврсно и незаборавно песничко „вјерују“, истиче Драган Радовић.

Оно што је Бора написао и у облику позоришних импресија, требало би да буде, ако не узор, а оно бар путоказ потоњим лесковачким ковачима у звезде, рецензентима и промотерима осредњих и, у највећем броју, пажње једва вредних амбициозних писаца чија је библиографија често богатија од њихових библиотека.

Из наведених критика, истиче Радовић, може се закључити да се његово књижевно-критичко и естетско „вјерују“ базира на складу, на целовитости, кохеренцији, уклапању елемената у сразмерну целину која не треба да оптерећује ни величином ни крупним речима ни необразлаганим новотаријама. Његове критике писане су лаким стилем, богатим, духовитим, стилским украсима оплемењеним реченицама. Сажете, јасне, лако се читају, лепо разумеју и дуго памте.

Ученице Кристина Стојиљковић и Кристина Николић објавиле су чланак „Дух старог Лесковца“ у коме су описале стари Лесковац од Стефана Немање до ослобођења од Турака. Тај свој рад пропратиле су фотографијама старог Лесковца и тиме допринеле садржини свога рада.

У средњошколском часопису објављене су интересантне приче и песме ученика Димитрија Крстића, Милице Здравковић, Владана Димитријевића, Анастасије Пешић, Лазара Ивановића, Емилије Илић, Вељка Станојевића, а Анђела Стојановић приказује „Свет детињства – Рани јади Данила Киша“, Петар Митић под насловом ““Идући учи, у векове гледа“ објављује наравоученије из живота Доситеја Обрадовића, од истог аутора објављена је прича „Шта ти је живот“, Кика Стојановић говори о Краљу и краљевима, Стефан Миленковић даје причу на немачком, а Данило Ђорђевић на енглеском.

Часопис „МИ“ објављивао је и песме ученика Гимназије Емилије Михајловић, Лазара Ивановића, Анђеле Мудрић, Анта Стојиљковића, Милана Ристића и Данила Ђорђевића на енглеском.

Милица Момчиловић и Александар Прокоповић, професори математике, објавили су рад под називом „Оригами у раду објашњавања разних фигура: животиња, цветова, змајева и сл.“.

Интересовање за ову област се од 1989. године знатно проширило. О математичким својствима оригамија се говори како у научним, тако и у уметничким круговима. Многи предлажу да се оригами уведе као предмет у школама, као помоћно средство при учењу о елементарним геометријским облицима. Област оригамија је разноврсна и ипак има везе и са другим гранама математике, а не само са геометријом, истичу аутори.

Анђела Илић и Даница Дедић разматрају однос биологије и физике под насловом „Физика и биологија само познаници или блиски пријатељи?“.

Оне истичу, поред осталог, да физика и биологија проучавају и описују природу, с тим што физика то чини увођењем закона математичких формула. Ако пожелите да пронађете још појава које проучавају ове науке, не морате их тражити у природи, довољно је да одговор потражите у свом телу и пример ће вам се одмах указати.

Под насловом „Преко спектра до звезда“ Стефан Стојановић пише савременим технолошко-хемијским поступцима да овај експеримент омогућава брзо и ефикасно одређивање састава крви, воде, хране итд. Говори о Њутну и његовим експериментима као што су достигнућа у преламању беле светлости, а потом и спектроскопији и о правим базама података са спектрима планете налик Земљи, која се налази близу звезда сличних Сунцу.

Филип Божута у тексту под насловом „Мој боравак у Петници“ пише да је имао прилику да научи бројне ствари и да се упознао са људима са којима дели слична интересовања. У Истраживачкој станици добио је велики подстрек да се бави науком, упоређује школски систем са програмима у Петници.

Ученица Анастасија Пешић била је ђак генерације и под насловом „Сјајно друштво“ пише о њеним резултатима на Републичком такмичењу из математике, а њена прича под насловом „Напоследку“ говори о последњим данима у средњој школи, о њеним запажањима о школским друговима и наставницима.

Поводом обележавања 135 година рада Гимназије у Лесковцу Фотографска секција организовала је низ активности којима су чланови секције представили свој рад. Између осталог, организован је конкурс за најбољу фотографију на слободну тему у вези са путовањима. Аутори најбољих радова награђени су медаљом и књигама, а Мина Давић пише о балканској смотри младих стрип-аутора.

На крају средњошколског часописа „МИ“ главни уредник Владимир Мичић захваљује сарадницима који су својим прилозима учинили да часопис добије веома леп изглед, а посебно се захваљује Андрији Цветковићу који је радио дизајн и прелом за штампу.

Часопис „МИ“ лесковачких гимназијалаца штампан је на кунздрук-папиру са многобројним фотографијама, посебно истичемо илустрације за сваки успешно објављени рад, на чему многи уредници могу да им завиде, али и да науче како се са љубављу доприноси бољем изгледу часописа.

Гледајући прилоге аутора, јасно се види једногодишњи рад школе у свим областима друштвеног живота, а значајно је и то што је часопис објавио учешће свих ученика на општинском, окружном и републичком такмичењу. Штета је што овај часопис није доступан широј јавности, јер његова садржина даје много података онима који се баве стручно

књижевним остварењима, социолозима, историчарима и другима. Штета је и што наредни бројеви нису штампани већ се дају у електронском облику и нису доступни многима који се интересују за стручни часопис.

Summary

Hranislav Rakić

LESKOVAC'S MIDDLE SCHOOL (GIMNAZIJA) MAGAZINE „MI“

The paper is the presentation of magazine „MI“ (WE), which students from Leskovac's Middle school (so called Gymnasium) published since 1979. In its publishing life, the Magazine had some interruptions, but it always renewed, providing the opportunity and spaces for students to publicly express their creativity, but also to publish news about student's success in different competitions and, in general, about school work. The text is written based on the original sources and order and a direct insight into the journal.